

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПАСТИРІВ У ЧАСІ ЕПІДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

- 1. Доступність пастиря.** Ми, пастирі, покликані до того, щоб за прикладом Доброго Пастиря, покласти свою душу за овець. Тому будьмо готові служити нашим вірним також в найскладніших обставинах. Треба зробити все, щоб вірні мали можливість безпосереднього контакту зі своїми пастирями, щоб могли чути їхній голос – безпосередньо, по телефону, у соцмережах. Всім пастирям, особливо настоятелям, треба бути зараз на місці і бути готовим служити потребуючим словом і таїнствами.
- 2. Пастир захворів.** Якщо пастир захворіє, має піддатися всім процедурам, які вимагатимуть медичні служби, у першу чергу самоізолюючись, щоб не заражати інших. Навіть у часі вимушеного карантину хай не перестає молитися за своїх овець і через доступні йому технічні засоби підтримувати зв'язок зі своїми вірними. Про випадок своєї хвороби має негайно повідомити свого єпископа.
- 3. Святі Меси та інші богослужіння.** **Уряд України ухвалив рішення про заборону масових заходів за участю більше 10 осіб, враховуючи церковні обряди та церемонії. Просимо, аби всі душпастирі стосувалися до цієї норми. Пропонуємо, щоб обмежити участь у Святій Месі лише тих людей, які склали намірення Святої Меси, в тому числі в неділю. Це стосується також похорону та звершення інших таїнств.**
Треба подбати про дезінфекцію місця молитви та провітрювання храму. Звертати увагу на стан здоров'я вірних при вході і не допускати людей з явними ознаками захворювання.
- 4. Обов'язок участі в недільній Месі.** Підкреслити вірним, що у цьому часі епідемії вони отримують звільнення (диспенсу) з обов'язку участі в недільній Святій Месі. Навіть більше, хворі з проявами вірусного захворювання, мають обов'язок знаходитись в ізоляції.
Особливо вразливою категорією для коронавірусу є люди похилого віку, люди з хронічними хворобами, а також діти, які, хоча й мають найменші ускладнення при захворюванні, але стають носіями коронавірусу. Слід донести інформацію про цю небезпеку і заохотити до того, щоб вони залишилися вдома, особливо коли на богослужіння треба добиратися громадським транспортом. Таких людей на період карантину заохочуємо залишатися вдома, молитися і єднатися з

Літургією Церкви при допомозі Радіо Марія та телебачення Віковічного Слова (EWTN), духовно приймаючи Святе Причастя.

5. **Діти.** У зв'язку з запровадженням карантину відмінюються катехетичні заняття для дітей. Натомість слід заохотити батьків до проведення спільної родинної недільної молитви та читання Святого Писання і в такий спосіб передавати дітям віру. Окрім родинної катехези було би добре організувати катехезу для дітей за допомогою сучасних засобів комунікації.
6. **Знак миру.** На час епідемії скасувати знак миру у формі подання руки, перевести тільки на кивок головою в напрямку іншого.
7. **Причастя.** Священики повинні перед Святою Месою чи Причастям поза Святою Месою старанно вимити руки з милом, а навіть обробити їх антисептичними засобами. Вірні перед Причастям також можуть обробити свої руки підручними антисептичними засобами (напр., антисептичними серветками).

В часі епідемії існує можливість приймати Святе Причастя на руку. Таким чином вірні, які прийматимуть Причастя, будуть мати певність, що долоні священика не мали попереднього контакту з устами інших вірних. Однак ми не можемо змусити всіх вірних до прийняття Святого Причастя на руку, вводячи цю форму як обов'язкову в усіх парафіях. З іншого боку не маємо права відмовити тим, які хочуть його прийняти саме в такий спосіб. Тому залишаємо до вибору спосіб прийняття Святого Причастя. Заохочуємо спершу запросити вірних, які прагнуть прийняти Святе Причастя на руку, а потім уділити Причастя тим вірним, які вирішили його прийняти традиційним способом, тобто до уст. Іншим способом розв'язання ситуації є визначення одного священика або надзвичайного служителя Причастя, який роздаватиме його у визначений спосіб. При цьому не можна применшувати жодної групи причасників, адже це може привести до глибоких поділів у парафії. Підходячи до Причастя, хай вірні зберігають дистанцію в один метр один від одного.

У цьому часі безпосередньо перед обрядом Святого Причастя священик може скерувати до вірних таке пояснення:

«Зараз почнеться обряд Святого Причастя. Відповідно до розпоряджень Єпископату України ми можемо приймати Тіло Христове також на руку. Той, хто хоче в такий спосіб прийняти Причастя, повинен подбати про чистоту рук та не мати на руках ніяких рукавичок. Підходячи до Причастя покладімо на відкритій

правій долоні відкрити ліву долоню і простягнімо їх обидві в напрямку служителя. Після отримання Тіла Христа промовмо «Амінь» та приймімо його відразу перед служителем або ж відходячи трохи вбік. Лише після прийняття Тіла Христа можемо повернутися на своє місце. До Святого Причастя запрошуємо спершу тих, які хочуть прийняти його на руку, а потім тих, які прагнуть прийняти його в традиційний спосіб».

8. **Віатик.** В часі карантину має особливе значення святе Причастя. Згідно з давньою практикою Церкви, християнам у безпосередній загрозі життю, несли Віатик. В деяких випадках настоятелі можуть дозволити окремим вірним занести Святе Причастя хворим. Слід також донести до вірних такі поняття як: розкаяння в гріхах і духовне Причастя, адже може виявитись, що це будуть єдині засоби доступні ізольованим хворим.
9. **Свячена вода при вході.** Усунути на час епідемії свячену воду з-перед входу до храму для ознаменування себе знаком хреста. Пояснити це вірним як превентивний захід. Вірні можуть приносити з собою воду для освячення.
10. **Хресні Дороги у Великому Пості.** Участь у Хресні Дорозі у Великому Пості є надзвичайно важливою і є джерелом істинної побожності. Однак треба заохотити вірних до обмежень скупчення людей у часі оголошеного карантину. Альтернативою була б участь у Хресній Дорозі через засоби сучасної комунікації.
11. **Вшанування хреста, ікон і мощей** в цей період – як під час публічних богослужінь, так і в індивідуальному порядку – звершується тільки поклоном, але не поцілунком.
12. **Адорація.** По можливості треба тримати храми відкритими для індивідуальної молитви і адорації. Треба повідомити вірних про час виставлення Пресвятих Дарів і можливість сповіді.
13. **Сповідь.** Треба подбати про те, щоб люди мали можливість приступати до сповіді. У конфесіоналах треба поставити захисні плівки або замінити старі. Якщо лише є така можливість слід розмістити біля конфесіоналу антисептичний засіб (напр., спрей) біля конфесіоналу так, щоб кожний, хто підходить до сповіді міг продезинфікувати поверхню плівки чи ґратки конфесіоналу. Не виставляємо стули для цілування вірними. Якщо є окрема кімната для сповідей, треба дотримуватися дистанції в один метр від пенітента. У місцях більш

відвідуваним вірними було б добре облаштувати місце сповідей зі шклянкою перегородкою.

14. **Служіння важко хворим і персоналу.** Слід пам'ятати, що важко хворих на коронавірус ізолюють в особливих відділеннях і фізичний доступ до них буде максимально утруднений. Нехай пастирі супроводжують важко хворих своєю молитвою і, по можливості, своїм словом, донесеним будь-яким доступним способом. Якщо ж є прагнення хворого та можливість доступу до нього, нехай священник відповість на це прохання, дотримуючись правил безпеки та запобіганню ймовірному зараженню.
15. **Милосердя до хворих і до тих, хто на карантині.** Потрібно усвідомлювати всіх, що факт захворювання і зараження інших не залежить від волі людини і тому не може розцінюватися в моральних категоріях провини, якщо тільки людина не робила цього навмисно. Кожний з нас може захворіти, тому ставитися до хворих треба так, як хочемо, щоб ставились до нас у випадку хвороби.
16. **Слово надії.** Пам'ятаймо, що вірні у цьому часі очікують від нас слова надії. Варто про це пам'ятати, коли ми будемо висвітлювати у світлі віри події сьогодення. Візьмімо під увагу фактор страху, який починає опановувати серця людей, і не зміцнюймо його. Візьмімо за приклад книгу Одкровення, яка описує жахливі події і водночас несе надію на остаточну перемогу Христа. Апокаліптичний стиль – це стиль надії, а не страху!
17. **Засоби сучасної комунікації.** У той же час карантину повинні бути інтенсифіковані зусилля, щоб доносити до хворих і до ізольованих Слово Боже. Тому треба налаштувати всі канали зв'язку з вірними - радіо, телебачення, інтернет канали, соціальні мережі і доносити Слово надії.